

SURIYADA SIYOSIY PARTIYALAR VA TASHKILOTLARNING ROLI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7764498>

ELSEVIER

Mirkasimiva Shodiya Azizovna

TDSHU "Sharq mamlakatlari tarixi va antropologiyasi" kafedrası
2-kiurs magistranti

Received: 22-03-2023

Accepted: 23-03-2023

Published: 22-03-2023

Abstract: Ushbu maqola Suriya Arab Respublikasining mustaqillika erishgandan so'ng boshqaruv sohasida, ijtimoiy va siyosiy qiyinchiliklar, muammolar murakkab yo'lini bosib o'tgani. Siyosiy partiyalar mandat davrida va demokratik boshqaruv davrida geosiyosiy miqyosda hal qilib bo'lmaydigan muammolardan aziyat chekdi. 1949-1970 yillardagi yigirma bir yil davomida harbiy to'ntarishlarning ko'pligi, yigirma bitta davlat to'ntarishi, davlat to'ntarishiga urinishlar, qo'zg'olon yoki qo'zg'olonlarning ayrim zobitlari tomonidan amalga oshirilgani bo'ldi.

Keywords: Suriya Arab Respublikasi, Millatlar Ligasi, iqtisodiy va siyosiy qiyinchiliklar, suriya jamoatchiligi, o'ng qanot, "ochiq eshiklar" siyosati.

About: FARS Publishers has been established with the aim of spreading quality scientific information to the research community throughout the universe. Open Access process eliminates the barriers associated with the older publication models, thus matching up with the rapidity of the twenty-first century.

Received: 22-03-2023

Accepted: 23-03-2023

Published: 22-03-2023

Abstract: This article is about the complicated path of the Syrian Arab Republic in the field of administration, social and political difficulties and problems after gaining independence. Political parties have suffered from intractable geopolitical problems during the mandate period and democratic governance. During the twenty-one years between 1949 and 1970, there were a large number of military coups, twenty-one coups, attempted coups, mutinies, or coups by some officers.

Keywords: Syrian Arab Republic, League of Nations, economic and political difficulties, Syrian public, right wing, "open door" policy.

About: FARS Publishers has been established with the aim of spreading quality scientific information to the research community throughout the universe. Open Access process eliminates the barriers associated with the older publication models, thus matching up with the rapidity of the twenty-first century.

Suriya Arab Respublikasi o'rganilayotgan tarixiy rivojlanish davrida Birinchi jahon urushidan keyin Millatlar Ligasi qarori bilan Frantsiyaning mandat boshqaruvi ostida o'tkazilgan Usmonli imperiyasi vilatidan evolyutsiyaning murakkab yo'lini bosib o'tdi. Milliy mustaqillikka erishish va XX asrning 60-70-yillarida rivojlanayotgan mamlakatlardan biriga aylanish edi. Ijtimoiy-iqtisodiy va ijtimoiy-siyosiy rivojlanishning "kapitalistik bo'lmagan yo'li" ushbu mamlakatlar guruhiga xos bo'lgan barcha iqtisodiy va siyosiy qiyinchiliklar va muammolar bilan mavjud vaziyatdan chiqish yo'lini izlab, inqirozning birinchi bosqichida PASV rahbariyati o'z faoliyatining salbiy tomonlarini o'z-o'zini tanqid qilish bilan chiqdi. Unda Yaqin Sharqdagi mojaroning hal etilmagani sharoitida partiya rahbariyatining barcha sa'y-harakatlari asosan tashqi siyosat muammolarini hal etishga qaratilganligi e'tirof etildi. Suriya jamoatchiligiga mavjud salbiy hodisalar va ularning sabablarini tanqid qilish huquqi berildi. Shu bilan birga, maqsad rejimga qarshi kurashda eng samarali qurolni o'ng qanot musulmon kuchlari qo'lidan tortib olish edi. 1979 yil sentyabr oyidan boshlab partiya davralarida ham,

matbuotda ham mamlakatni keyingi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yo'llari to'g'risida keng muhokamalar boshlandi. PASVning sobiq chap qanot radikal rahbariyati tarafdorlari yuzaga kelgan vaziyatning sabablarini tahlil qilib, ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlarni davom ettirishni talab qildilar.

Zamonaviy siyosiy yozuvlar Suriyadagi siyosiy hayotning izdan chiqishi, partiyaviy faollikning yomonlashuvi va fuqarolik jamiyati tashkilotlarining yo'qligi uchun Baas rejimini javobgar deb hisoblar edi.

Biroq, Suriya inqilobining rivojlanishi siyosiy amaliyotda va respublika tuzilmasida ko'proq ildiz otgan, paydo bo'lganidan beri mintaqaviy tenglama bilan bog'liq bo'lgan bir guruh salbiy hodisalarga oydinlik kiritdi. Chunki Suriyaning strategik ahamiyati arab dunyosi siyosiy chegaralarining olis chekkalarigacha yetib boradi va yirik davlatlar strategiyalarining asosiy o'q chizig'ida yotadi.

"Tuzatish harakati" yetakchilari "liberallashtirish" siyosatini ilgari surdilar. Shunday qilib, mintaqa rahbariyati a'zosi Abdulloh al-Ahmar "Al-Baas" gazetasiga bergan intervyusida, Baaschilarning "ochiq eshiklar" siyosati tushunchasi umumiy qabul qilingan tushunchadan farq qilishini ta'kidladi, bu esa "eshiklarni ochish" degan ma'noni anglatadi. G'arbga va uning kompaniyalariga. "Biz uchun G'arbga eshiklarni ochish zamonaviy texnologiya va tajribani o'zlashtirish demakdir. Bu mamlakatni sotish yoki ijaraga berish degani emas". Bundan tashqari, A. al-Ahmarning bayonoti bilan bog'liq holda, u davlat sektori hali ham eng katta manevr erkinligiga ega bo'lishi sharti bilan, davlat, aralash va xususiy kapitalga imkon qadar to'liq harakat erkinligini berish tarafdori edi. Muxbirning ta'kidlashicha, amaldagi qonunlar bunga hissa qo'shishi dargumon. Zamonaviy siyosiy o'zaro munosabatlarning muhimligiga qaramay, ammo shuni ta'kidlash kerakki, Suriyadagi siyosiy amaliyot muammolari Baas hukmronligining oldingi davriga (1963-2012) borib taqaladi. Siyosiy partiyalar mandat davrida (1920-1946) va demokratik boshqaruv davrida (1946-1963) geosiyosiy miqyosda hal qilib bo'lmaydigan muammolardan aziyat chekdi va eng muhimlarini quyidagicha batafsil tavsiflanishi mumkin:

1. Geografiya muammolari va mintaqaviy muhit bilan munosabatlar inqirozi.
2. Demografik tuzilishi va aholining taqsimlanishi
3. Siyosiy partiyalar va fuqarolik boshqaruvi institutlarining zaifligi

Fransuz mandatiga muxolifat ko'plab siyosiy partiyalarni birlashtirib, ularni bir xandaqqa solib qo'ygan omil bo'ldi, lekin bu partiyalar mustaqillikdan keyingi davrda, uch yil ichida o'z qadr-qimmatini isbotlay olmadi; Beshta fuqarolik hukumati siyosiy va iqtisodiy muammolarni hal qila olmadi.

Guvoh bo'lgan davr: 1949-1954-yillarda o'n ikkiga yaqin hukumat tuzildi, ularning davomiyligi yetti oydan bir kungacha bo'ldi. 1961-1970 yillar oralig'idagi

to'qqiz yil ichida ham xuddi shunday, o'n ettita hukumat tuzildi, ularning aksariyati etti oydan ikki oygacha davom etdi.

Muammo, mandat davrida harbiylar qo'llab-quvvatlaganidan farqli o'laroq, fuqarolik partiyalari tuzilmasining zaifligi bilan bog'liq. Xalq partiyasi va Milliy partiya kabi asosiy partiyalar o'ziga xos mafkurani qabul qilmadilar, kuzatuvchilar esa ularni turli yo'llar bilan o'z raqiblarini hokimiyatdan chetlashtirishga intilayotgan manfaatdor siyosiy va iqtisodiy partiyalar koalitsiyasidan boshqa narsa deb hisoblamadilar.

Siyosiy betartiblik holati 1947 yilgi saylovlarda dahshatli aks etdi, o'shanda 1800 nomzod 140 o'rin uchun kurash olib bordi va butun mamlakat bo'ylab zo'ravonlik hukm surdi va saylovlar natijasida a'zolarining aksariyati mustaqil bo'lgan kengash ajralib chiqdi.

Suriya partiyalarida mafkuraviy ildizlarning zaifligi va individualizmning ustunligi bilan bir qatorda, hokimiyatga erishishning qisqaroq yo'li sifatida harbiylar bilan bog'lanish va Suriya armiyasi saflariga kirib borish hodisasi ham kichikroq partiyalar orasida tarqaldi. armiyani saylov janglari o'rtasida olib bordi va inqilobiy mafkurani rag'batlantirdi. Baas partiyasi va Suriya milliy partiyasi rahbarlari armiya saflarida eng ko'p vakillik ulushiga ega edilar.

Mustaqillikdan keyingi davrdagi eng ko'zga ko'ringan hodisa, suriyaliklar guvoh bo'lganidek, 1949-1970 yillardagi yigirma bir yil davomida harbiy to'ntarishlarning ko'pligi, yigirma bitta davlat to'ntarishi, davlat to'ntarishiga urinishlar, qo'zg'olon yoki qo'zg'olonlarning ayrim zobitlari tomonidan amalga oshirilgani bo'ldi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI :

1. Doktor.. Bashir Zine al-Obidin. Suriya: siyosiy harakatlar muammolari va o'zgarishlar istiqbollari, 2011-yil.
2. Abd al-Aziz Usmon va Muhammad at-Taqi Abdurrahmon, Suriya va Livan: tabiiy geografiya, inson va iqtisodiy hayotni har tomonlama o'rganish, Halabdagi Rabie kutubxonasi, 1954-yil.
3. Zain Nureddin Zain, Yaqin Sharqdagi xalqaro mojarolar, Bayrut, 1971-yil.
4. Bourne. K va Vatt, D.C. tahrirlari. (1985) Britaniyaning tashqi ishlar bo'yicha hujjatlari, "Haftalik siyosiy xulosa" (E2706/8/89), 1945 yil 27 aprel
5. Doktor.. Bashir Zine al-Obidin. Suriya: siyosiy harakatlar muammolari va o'zgarishlar istiqbollari, 2011-yil.
6. Gordon Tori, Suriyadagi armiya va siyosat, Mahmud Falaha tomonidan tarjima qilingan, Bayrut, 1969-yil.